

Pályamű

a Szombathelyi Törvényszék Polgári-Gazdasági-Munkaügyi Kollégiuma

kollégiumvezetői állásának betöltésére benyújtott pályázathoz

A kollégiumvezető igazgatási és szakmai feladatait a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 124. § (1) bekezdése, a bíróságok igazgatásáról rendelkező 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás 28. § (1)–(2) bekezdése, valamint a Szombathelyi Törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg.

I.

Mielőtt ismertetném a polgári-gazdasági-munkaügyi kollégium működésével kapcsolatos hosszú távú terveimet és azok megvalósításának ütemezését, kiindulópontként szükséges kitérnem a törvényszék civilisztikai ügyszaka ítélezésének közelmúltbeli általános jellemzőire, az ügyforgalmi adatokra, mivel csak ezen adatok elemzése alapján határozhatók meg azok a tervek és elképzelések, amelyek elősegíthetik a Szombathelyi Törvényszéken és az illetékességi területéhez tartozó járásbíróságokon azon cél megvalósulását, hogy az ítélezési munka időszerű és megalapozott legyen. Az időszerűség és megalapozottság egyik fontos feltétele az, hogy az adott törvényszéken az ügyforgalmi adatok miként alakulnak. Az ügyforgalom alakulása a 2019. évre készített kollégiumvezetői, valamint törvényszéki elnöki beszámolók alapján elemezhető. A beszámolók alapján az a megállapítás tehető, hogy 2019-ben a járásbíróságokon polgári ügyszakban az érkezett ügyek száma 3,1 %-kal meghaladta az előző évit, a befejezett ügyek száma ugyan 2,5 %-kal kevesebb lett az előző évihez képest, azonban a folyamatban maradt ügyek száma közel 5 %-kal csökkent. A gazdasági ügyszakban szintén nőtt az érkezés 8,5 %-kal 2018-hoz képest, azonban a befejezések száma 18,9 %-kal emelkedett, így a folyamatban maradt ügyek száma az előző évhez képest közel 20 %-kal csökkent. A nemperes ügyek közül a bírósági végrehajtási ügyek emelendők ki, ahol 18,3 %-os csökkenés következett be a folyamatban lévő ügyekben, köszönhetően az érkezés csökkenésének, valamint a befejezések növelésének az előző évhez képest.

A jövőbeni tervek és elképzelések meghatározása szempontjából a 2020. április 1-én bekövetkezett hatásköri változás folytán már csak a munkaügyi ügyszak adatai relevánsak, ezen ügyszakban 2018-ban közel 14 %-kal csökkent az érkezett peres ügyek száma, ehhez képest a befejezett peres ügyek száma ezen ügyszakban 47,3 %-kal csökkent, így a folyamatban maradt ügyek számában 2,4 %-os növekedés következett be.

2019-ben a törvényszékre érkezett elsőfokú peres ügyekben polgári ügyszakban kisebb mértékű csökkenés (3,6 %), míg gazdasági ügyszakban jelentős mértékű emelkedés (39,4 %) következett be az előző évhez képest. A befejezések száma követte ezt a trendet, az előző évhez képest polgári ügyszakban 27,8 %-kal csökkent, míg gazdasági ügyszakban 36,6 %-kal nőtt a befejezett peres ügyek százalékos aránya. A folyamatban lévő ügyekben jelentős változás nem történt sem százalékos arányban, sem az ügyek számában. Csőd- és felszámolási, valamint cégügyekben 6,9 %, illetőleg 15,9 %-kal nőtt a folyamatban lévő ügyek száma az előző évihez képest, azonban abszolút számban a változás nem jelentős, még végrehajtási ügyekben a folyamatban lévő ügyek esetében jelentős mértékű, 44,4 %-os csökkenés következett be az előző évhez képest.

A törvényszékre érkezett polgári fellebbezett peres ügyek száma az előző évhez képest 2019-ben csökkenést mutat 8,4 %-kal, némileg csökkentek a befejezések is (2,4 %-kal), ennek következtében a folyamatban maradt ügyek az előző évhez képest 16 %-kal csökkentek. Gazdasági ügyszakban jelentős a másodfokra érkezett peres ügyek csökkenése (az előző évhez képest 61,7 %), a befejezések száma változatlan, így 2019. év végére mindössze 1 fellebbezett gazdasági peres ügy maradt folyamatban másodfokon. A polgári nemperes ügyek száma némiképp emelkedést mutatott (108 %), a befejezések száma is emelkedett az előző évhez képest (105 %), ennek eredményeként az előző évi 13-mal szemben az év végén 24 polgári nemperes ügy maradt folyamatban.

Ami az időszerűségi mutatókat illeti, 2019-ben a bíróságokon a befejezett peres ügyekből 1 éven belül fejeződött be polgári ügyszakban 88,3 %, gazdasági ügyszakban pedig 80 %, amely polgári ügyszakban hozzávetőlegesen megegyezik az előző évi adattal, míg a gazdasági ügyekben 30 %-os emelkedést mutat. A 2 éven túl folyamatban maradt perek polgári és gazdasági ügyszakban is emelkedtek, melynek

több indoka is van: a járásbíróóság bírái jelentős, 100 vagy azt meghaladó folyamatos ügyben is dolgoztak, a Szombathelyi Járásbíróóságban tartós távollétek, illetve betegség miatti távollét is hátráltatta az ügyek feldolgozását. Ezen túlmenően utalnom kell arra is, hogy a Sárvári Járásbíróóság egyik bírójával szemben jelenleg fegyelmi eljárás van folyamatban a szolgálati bíróóság előtt az általános intézkedési, írásbafoglalási határidők elmulasztása miatt.

Mind a polgári, mind a gazdasági ügyszakban az 5 éven túl folyamatban maradt perek száma is emelkedett a 2018-as évhez képest, polgári ügyszakban az összes folyamatban lévő ügy 0,8 %-ára (9 ügy), míg gazdasági ügyszakban 5,6 %-ára (4 ügy). Munkaügyi ügyszakban mindössze 1 két éven túli ügy maradt folyamatban.

A törvényszéki elsőfokú ügyekben polgári ügyszakban a 2 éven és 5 éven túl folyamatban maradt ügyek perek aránya az előző évhez képest csökkent (21,4, illetve 50 %-kal), míg gazdasági ügyszakban változatlan volt. A törvényszéken a másodfokú ügyekben egy éven túl folyamatban lévő per – hasonlóan 2018. évhez – nem volt.

A 2020. első félévére vonatkozó ügyforgalmi adatokat nyilvánvalóan befolyásolták a veszélyhelyzet kihirdetéséhez kapcsolódóan meghozott intézkedések, azonban az megállapítható, hogy a járásbíróóságokon a folyamatban maradt ügyek számában csak kisebb mértékű emelkedés következett be (1244 ügyről 1378 ügyre), míg a törvényszéken a polgári elsőfokú és a felszámolási ügyszakban csökkenés (41 ügyről 35 ügyre, illetőleg 231 ügyről 211 ügyre), a gazdasági elsőfokú, valamint a polgári fellebbviteli ügyekben kisebb mértékű növekedés (43 ügyről 51 ügyre, illetőleg 21 ügyről 28 ügyre) történt.

Az időszerűség mellett a megalapozottsági mutatók is fontosak, mivel meglátásom szerint a két szempontnak egyensúlyban kell lennie. Megalapozottság terén a járásbíróóságok és a törvényszék viszonylatában 2019. évben a fellebbezett ügyek aránya az összes befejezett ügghöz képest a 2018. évi 8 %-ról 5,1 %-ra csökkent, ami azt jelenti, hogy a járásbíróóságokon elsőfokon a befejezett ügyek 94,9 %-a jogerőre emelkedett. Ezzel a mutatóval a Szombathelyi Törvényszék az országos ügyforgalmi adatok alapján a törvényszékek között a 3. helyet foglalja el. A fellebbezett ügyekben

a helybenhagyási arány valamennyi ügyszakot figyelembevéve 57,9 %, amely az országos rangsorban szintén a 3. helyet jelenti. A fellebbezett ügyekből a hatályon kívül helyezett ügyek száma a járásbíróságok és a törvényszék viszonylatában mindössze 10 ügy volt, amely 6,4 %-ot jelent az összes fellebbezett ügyhöz képest és ezzel a törvényszék az országos rangsorban a 4. helyet foglalja el 2019-ben.

A törvényszéki elsőfokú peres ügyekben 2019-ben az ítéltábla a fellebbezett ügyek 79,3 %-át hagyta helyben, míg hatályon kívül helyezett ügy az előző évben nem volt. Mindkét mutatóban a törvényszék az országos rangsorban az 1. helyet foglalja el.

II.

Az I. pontban adott helyzetértékelés után a kollégium működésével kapcsolatos hosszú távú terveket és azok megvalósításának ütemezését ismertetném, előre bocsátva azt, hogy ezen tervek között fő szempont a kollégium szakmai feladatainak előtérbe helyezése, a bírói ítélkezési munka hatékony támogatása, mivel csak ez eredményezheti álláspontom szerint a fentiekben részletezett időszerűségi és megalapozottsági mutatók megtartását és a problémás területeken azok javítását. Természetesen a kollégiumvezető részéről az igazgatási ellenőrzés is fontos annak érdekében, hogy a problémás területek beazonosíthatók legyenek és a szakmai segítségnyújtás hatékony és célzott legyen.

1. Az egy éven túl folyamatban maradt ügyek számának csökkentése, különösen fókuszálva az 5 éven túl folyamatban lévő ügyekre

Az I. pontban vázolt kedvezőtlen tendencia megállítására és ezen hosszabb pertartamú ügyek mielőbbi befejezésére a tartós távollétek remélt csökkenése mellett az igazgatási szabályzatban meghatározottakon túl további igazgatási intézkedések is történtek: az egy éven túl folyamatban lévő ügyek esetében havi jelentéstételi kötelezettség terheli a bírakat, amelyek annyiban egyszerűsítésre kerültek az elmúlt évben, hogy a korábbi pertörténet leírása helyett a jelentés az előrehaladás ismertetésére és az aktuálisan megtett intézkedésekre helyezi a hangsúlyt.

Emellett elnöki intézkedés meghozatalára került sor az 5 éven túli ügyek intézéséről, amelynek célja az volt, hogy az intézkedésben megjelölt igazságügyi alkalmazottak – fogalmazók és titkárok – egyéb munkaköri feladataik ellátása mellett az ügyszak szerinti kollégiumvezetővel, az ügyben eljáró bíróval történő előzetes egyeztetés alapján rendszeresen és folyamatosan nyújtsanak segítséget az intézkedésben meghatározott, 5 éven túl folyamatban lévő ügyek feldolgozásához. Az intézkedés ezen túlmenően kitért az ügyelosztásra jogosult bírósági vezető, a szakmai kollégiumvezető közreműködésére, továbbá az intézkedéssel érintett bíró feladataira is. Tekintettel arra, hogy ezekben az ügyekben az intézkedéseket soron kívül kell megtenni, a soron kívüli ügyintézéssel kapcsolatosan intézkedési terv és protokoll készült 2014-ben. Az intézkedési terv meghatározta, hogy a tárgyaláson kívüli eljárási cselekményeket soron kívül, haladéktalanul kell elvégezni, valamint kitért a soronkívülség ellenőrzésének eszközeire is. Az ügyviteli protokoll pedig rögzítette, hogy a soron kívüli ügyekben a kezelőiroda vezetőjének a lajstromozás során, valamint az iratborító kezelésekor milyen módon kell jeleznie az ügy soronkívülségét.

Az igazgatási intézkedéseken túl a kollégium szakmai munkájának további erősítése is szükséges, amelynek eszközeire külön pontokban térek ki.

2. A Pp. szerinti általános ügyintézési határidő figyelemmel kísérése a járásbíróságokon folyamatban lévő peres és nemperes eljárásokban

A 2020. májusában meghozott kollégiumvezetői intézkedés azt a célt szolgálta, hogy a járásbíróságokon folyamatban maradt peres és nemperes eljárásokban az rPp. 95. § (1) bekezdése, valamint a Pp. 110. §-a szerinti általános intézkedési határidő betartását ellenőrizze.

Az intézkedés többlépcsős ellenőrzést valósít meg a járásbíróságok elnökeinek bevonásával attól függően, hogy az adott ügyben az utolsó intézkedés megtételétől mennyi időtartam telt el.

3. A kollégium szakmai munkájának további erősítése

A törvényszéken a civilisztikai ügyszakban tevékenykedő, nem kollégiumi tagok alacsony számára tekintettel többnyire kibővített kollégiumi üléseken, továbbá tanácselnöki értekezleteken túl fontosnak tartom a szakmai munka erősítése érdekében a civilisztikai ügyszakban tevékenykedő bírák, titkárok és fogalmazók között az információáramlás minél gyorsabbá tételét. Ennek érdekében a törvényszék belső intranetes felületén kialakításra kerültek a civilisztikai fül alatt tematikus oldalak, amelyeken a speciális tartalmak, igazgatási és szakmai anyagok elhelyezésre kerültek. A tematikus anyagok elhelyezésének célja az, hogy ily módon a civilisztikai ügyszakban tevékenykedők átláthatóbban és egyszerűbben találják meg az adott területhez tartozó igazgatási és szakmai anyagokat. Ilyen tematikus felület került kialakításra igazgatási szempontok szerint a kollégiumi meghívók és jegyzőkönyvek, a kollégiumi szakmai anyagok, a kollégiumvezetői beszámolók és egyéb intézkedések és a kollégiumi vizsgálati anyagok tekintetében. A szakmai anyagok körében tematikus oldalként említhető a CKOT és az új Pp. munkacsoport anyagai, a törvényszéki határozatok, az új Ptk. jogalkalmazási kérdései, az elektronikus kapcsolattartás, a devizahiteles ügyek, valamint a veszélyhelyzeti anyagok.

Ugyancsak a gyors információáramlást szolgálta a veszélyhelyzet ideje alatt a civilisztikai területen dolgozók részére speciális levelezőcsoport létrehozása a központi levelezőben, ahol a veszélyhelyzettel kapcsolatos eltérő szabályok megismerése és értelmezése kollégiumi vagy tanácselnöki ülés megtartásának lehetősége hiányában is biztosított volt. Példaként említhetem még a nemperes eljárások körében a kapcsolattartás végrehajtásának szabályai rövid határidővel történő hatálybalépésére figyelemmel az azt intéző titkárok részére levelezőcsoport létrehozását, amelyben az érintetteknek lehetőségük volt a kollégiumvezetővel történő konzultációra, később mintaként szolgáló határozat-tervezetek megküldésére és megismertetésére, vagy a legutóbbi időben bekövetkezett jogszabályváltozás megismerésére.

Fontos eszköz a szakmai munka erősítése érdekében az eddig is bevált gyakorlat szerint a tanácselnöki feljegyzések általánosítható tapasztalatainak ismertetése, valamint a hatályon kívül helyezett ügyekből leszűrhető általános tapasztalatoknak a kollégiumvezető részéről kibővített kollégiumi ülés keretében történő ismertetése. Fontosnak tartom még, hogy bizonyos speciális területek esetében vagy új jogszabályok hatálybalépésekor adott külsős előadó vagy a speciális területen tevékenykedő bíró bevonásával történjen meg a kollégium előtt az adott új jogterület vagy szakmai kérdés feldolgozása.

Példaként említhetem ezen a területen a nemzetközi magánjogi törvény hatálybalépésekor az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkárának előadását a kollégium előtt, illetőleg a nemzetközi vonatkozású, valamint az Európai Unió Bíróságának aktuális és az ítélkezési munkában közérdeklődésre számot tartó döntései ismertetését az európai jogi szaktanácsadó részéről.

Fontos az is, hogy a szakmai munka során – takarékoskodva a bírák ítélkezésből ily módon kiesett idejével – olyan aktuális, közérdeklődést érintő témákat vitasson meg a kollégium, amely a központi, regionális és helyi képzésekkel nem ütköző, ily módon elkerülve a felesleges ismétléseket.

4. Bírói teamek kialakításra törekvés a bíró munkájának segítése érdekében

Már az előző kollégiumvezetői pályázatomban is utaltam rá és a kérdés most is aktuális, hogy az egyetem alatt lehetőségem volt hollandiai tanulmányútra, amelynek során megismerhettem azt a szisztémát, amelyben a bíró körül egy team alakult ki, amelyben tevékenykedett egy, a bírónál alacsonyabb szintű jogi végzettséggel rendelkező ügyintéző, aki a bíró részére az ügyekkel kapcsolatos előkészítő, kurrenciális, határozatszerkesztő feladatokat látott el. Az 56/2008. (III.26.) Korm. rendelet fokozatosan bővítette a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező tisztviselők által az egyes ügyszakokban ellátható feladatok körét, azonban a törvényszéken rendelkezésre álló, ilyen végzettséggel rendelkező ügyintézői létszám a fentiekben vázolt bírói teamek kialakítását nem teszi lehetővé. Meggyőződésem azonban, hogy ezen bírói teamek kialakítása esetén mind a bírói munka időszerűsége, mind pedig megalapozottsága javítható, hiszen a bíró az ügyintézői segítség folytán az adott ügyben a jogvita lényegi kérdéseinek azonosítására, illetőleg azok megoldására tud koncentrálni.

5. A Ptk. és a Pp. aktuális kérdéseinek megvitatása, problémafelvetések továbbítása a központi, regionális képzéseket szervezők felé

Ugyan a Ptk. már több mint 6 éve hatályba lépett, azonban a Ptké. átmeneti rendelkezései folytán még mindig vannak olyan jogterületek, ahol a jogvitákat a régi Ptk. szabályai szerint kell eldönteni. Az új Pp. alkalmazásával kapcsolatosan pedig folyamatosan merülnek fel jogalkalmazási kérdések, amelyek megoldásra várnak. Éppen ezért fontos mind az eljárási, mind pedig az anyagi jog területén a kollégium szakmai munkája kapcsán a felmerülő problémák szintetizálása és amennyiben az adott, felmerült probléma jellege azt indokolja, annak továbbítása a központi regionális képzéseket szervezők felé.

Tekintettel arra, hogy a Szombathelyi Törvényszék azon kevés törvényszékek egyike, ahol a civilisztikai kollégiumvezető mellett kollégiumvezető-helyettes nem segíti a kollégiumvezető munkáját, a problémafelvetések összegyűjtésében a kollégiumi tagok és a nem kollégiumi tag bíró kollégák segítségére és aktivitására feltétlenül számítok.

6. Elektronikus kapcsolattartás, elektronikus tárgyalási lehetőségek és technikák elsajátítása

Hat évvel ezelőtt készített pályaművemben utaltam arra, hogy kiemelkedő feladat a civilisztikai kollégium előtt az elektronikus ügyintézésre történő áttérés bevezetésével kapcsolatos feladatok megoldása. Ez, a „hőskorban” tett kijelentésem még nem is érzékeltette kellően azokat a feladatokat, amelyek az elmúlt években az elektronikus kapcsolattartás, majd később az Ítélezést Támogató Rendszer bevezetésével a bírákra, valamint az igazságügyi alkalmazottakra hárultak. További feladatot jelentett az idei évben a veszélyhelyzet kihirdetését követően az elektronikus tárgyalási lehetőségek és technikák minél gyorsabb és hatékonyabb elsajátítása. Mint a civilisztikai területen elektronikus kapcsolattartó 2016. áprilisától törekedtem arra, hogy – részben a kollégiumi ülések keretében, részben önálló képzések során – a törvényszéken valamennyi érintett az elektronikus kapcsolattartással összefüggő, majd az Ítélezést Támogató Rendszer használatához kapcsolódó teendőket, illetőleg a veszélyhelyzet ideje alatt az elektronikus tárgyalási lehetőségeket minél alaposabban és részletesebben elsajátítsa. A változó jogszabályi környezetben, a BIIR-O és ITR frissítések közepette természetesen nem beszélhetünk arról, hogy a bírák és az igazságügyi alkalmazottak már teljes mértékben elsajátított és a gyakorlatban alkalmazható tudással rendelkeznek, ezért a kollégium keretein belül kibővített ülésen is törekedni kell az ismeretek szinten tartására, illetőleg szükség esetén jogszabályi vagy egyéb változások hatására az ismeretek megújítására. Kollégiumvezetőként és elektronikus kapcsolattartóként is szükségesnek látom az informatikai feltételek

megteremtése esetén a BIIR-O és az ITR funkciók összevonását annak érdekében, hogy a bírácoknak, illetve az igazságügyi alkalmazottaknak ne kelljen egyidejűleg a papír alapú aktában, a BIIR-O-ban és az ITR-ben is munkát végezniük.

7. A kollégium szakmai kapcsolatainak fenntartása, bővítése a Kúria, az ítélőtábla és a szomszédos törvényszékek szakmai kollégiumaival

Tekintettel arra, hogy a kollégiumvezető részt vesz a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásán, továbbá tagja az ítélőtábla civilisztikai és munkaügyi kollégiumának, illetőleg rendszeresen meghívást kap az ítélőtábla illetékességi területéhez tartozó törvényszékek civilisztikai kollégiumainak ülésére, lehetőség van arra, hogy az ezen fórumok előtt megvitatott kérdéseket a kollégiumvezető az információáramlásra biztosított helyi csatornákon a civilisztikai ügyszakban tevékenykedő bírák, titkárok és fogalmazók részére továbbítsa, illetőleg a megismert problémákat ezen fórumok előtt is felvesse.

A szomszédos kollégiumok civilisztikai kollégiumvezetői részéről megküldésre kerülnek azok a kollégiumon, vagy szakmai tanácskozáson megvitatott kérdések, amelyek megismerése szintén segítséget nyújthat a bírák részére az ítélkezési munkában. A törvényszék belső intranetes oldalán kialakításra került törvényszéki határozatok fülön feltöltésre kerülnek azok a törvényszéket érintő kúriai, illetőleg ítélőtáblai határozatok is, amelyek szintén segítséget nyújthatnak a bírácoknak a saját ügyeikben a megalapozott döntés meghozatalához.

8. Központi tudásmegosztó oldalak (Vibe, Coospace) figyelemmel kísérése, oda feltöltött anyagok megismertetése

Szintén a megalapozott ítélkezés elősegítését szolgálják a kialakított központi tudásmegosztó oldalak. Ugyan a Coospace-on fellelhető anyagokhoz bármely bíró hozzáfér, azonban indokoltnak látom kollégiumvezetőként ezen oldalra feltöltött anyagok figyelemmel kísérése mellett onnan a letöltött anyagoknak a belső intraneten tematizáltan történő megjelenítését és hozzáférhetővé tételét.

9. A szakmai kapcsolatok erősítése a társszervekkel (ügyészség, ügyvédi kamara, gyámhatóság, közjegyzők, végrehajtók)

A társszervek képviselőivel ugyan többnyire a tárgyalóteremben vagy tárgyaláson kívüli ügyek intézése során kerülünk munkakapcsolatba, azonban hatályba lépnek olyan jogszabályi rendelkezések, amelyek során a társszervekkel történő szakmai munkakapcsolat kihat az ítélkező munka minőségére is, ennek érdekében indokolt lehet a mindkét oldalt érintő jogszabályok gyakorlati alkalmazása kapcsán szakmai napok keretében a problémák feltárása, megbeszélése. Példaként említhetem e körben a nem is olyan távoli múltból a kapcsolattartás végrehajtása bírósági hatáskörbe történő átkerülésével összefüggésben a gyámhatóság képviselőivel történt egyeztetést a jogszabály által nem szabályozott kérdésekben, például az ügyfelek tájékoztatásáról az átmeneti időszakban, illetőleg a korábbi gyámhatósági iratok megküldésének mikéntjéről.

Végezetül fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a pályaművemben leírt, az ítélkezési munkában elért eredmények megtartása és bizonyos területeken a javítása érdekében legalább olyan fontos a kollégákkal kialakított jó munkahelyi kapcsolat a kommunikáció és az együttműködés terén, mert meggyőződésem szerint ez ösztönzően hat a munkateljesítményre is.

A felvázolt célok megvalósításához kérem a kollégium, az összbírói értekezlet és az igazgatási vezetés támogatását.

Szombathely, 2020. augusztus 8.

Dr. Tóth Ferenc

megbízott kollégiumvezető